

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA APIE INTEGRACIJĄ Į ES

1999 m. kovo 22-23 d. Bertelsmanno mokslo fondas (Guetersloh), bendradarbiaudamas su Europos integracijos studijų centru (Vilnius), Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija ir Ludwig-Maximilians universiteto Europos reikalų tyrimo grupe (Miunchenas), Vilniaus universiteto Senato salėje surengė tarptautinę konferenciją „Baltijos šalių integracija į Europos Sąjungą: Lietuvos atvejis“. Konferencijoje dalyvavo apie šešiasdešimt aukštų valstybės ir Europos Komisijos pareigūnų bei akademinų sluoksnių atstovų iš Lietuvos, Vokietijos, Estijos, Izraelio, Latvijos, Lenkijos ir Švedijos. Sveikinimo kalbas konferencijos dalyviams pasakė Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus, Vokietijos Federacinės Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvos Respublikoje dr. Detlofas von Bergas, Vilniaus universiteto rektorius hab. dr. Rolandas Pavilionis ir Bertelsmanno mokslo fondo Vidurio ir Rytų Europos departamento direktorius Cornelius Ochmannas. Konferencijas, kuriose būtų nagrinėjamos politinės, saugumo, ekonominės ir kt. problemos, iškylančios valstybėms-kandidatėms siekiant narystės ES, Vokietijos Bertelsmanno mokslo fondas organizavo ne pirmą kartą. Baltijos jūros regiono bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai santykiai ES plėtros kontekste, „trečiojo“ ramsčio (po Amsterdamo sutarties) iššūkiai Baltijos valstybėms bei ekonominės ir struktūrinės atskirų šalių problemos buvo aptarinėjamos 1998 m. Estijoje bei Latvijoje, o 1999 m. panašios tematikos konferencijas Bertelsmanno fondas buvo numatęs surengti Kaliningrade (Rusijos Federacija) ir Lenkijoje. Taigi 1999 m. kovo 22-23 d. konferencija Vilniuje buvo tam tikra vokiečių akademikų inicijuotų Baltijos jūros regiono studijų dalis, leidusi Vakarų šalių atstovams geriau susipažinti su Lietuvos integracijos į ES pasiekimais bei problemomis, kartu su šalies pareigūnais ir mokslo atstovais aptarti galimas Baltijos jūros regiono šalių bendradarbiavimo perspektyvas, jų narystės ES pasekmes pačiai Sąjungai bei saugumui ir stabilumui visoje Europoje.

Bene didžiausias konferencijos dalyvių diskusijas, nevieną kartą įgavusias „puolimo“ ir (lietuviškosios konferencijos dalyvių pusės) „gynbos“ pobūdį, sukėlė Ludwig-Maximilians universiteto Europos reikalų tyrimo grupės mokslinės bendradarbės, Barbaros von Ow, LR Užsienio reikalų ministerijos Politikos departamento direktoriaus Vygaudo Ušac-

ko ir Pasaulio banko ekonomisto Lietuvai bei Latvijai dr. Joso Verbeeko pranešimai. Komentarų sulaukė ir Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus įžanginėje kalboje pasakyta mintis, jog šalių kandidačių vertinimas, taip pat ir diskusijos dėl Ignalinos atominės elektrinės veiklos perspektyvų turėtų būti „sąžiningos ir objektyvios“, derybų dialogas – „partneriškas ir argumentuotas, atsižvelgiant į abiejų dialogo pusių interesus“. Prezidentui prieštaravo VFR Užsienio reikalų ministerijos Vidurio ir Rytų Europos bei ES plėtros skyriaus direktoriaus pavaduotojas dr. Albrechtas Conze'ė, kurio nuomone, Lietuva, siekdama narystės ES, Ignalinos atominę elektrinę turėtų uždaryti nedelsdama.

Principinė Barbaros von Ow pozicija buvo ta, jog ES plėtra į Rytus, priimant visas 12 narystės siekiančių šalių, yra nepageidautina, nes sparčiai modernėjančiai Vakarų ir Vidurio Europai (ES-27) betarpiškai priartėjus prie NVS, kur ekonominiai, socialiniai ir kt. rodikliai nuolat prastėja, Europoje atsirastų nauja – „geležinę uždangą“ atstojanti modernizacijos lūžio linija. ES plėtros sąlygota Rytų ir Vakarų politinė, ekonominė bei visuomeninė asimetrija Europoje didintų nestabilumą ir nesaugumą, taigi ES geriau apsiriboti 15 šalių naryste, nes tuomet modernizacinė įtampa mažėja, palaipsniui „išbalansuodama“ įtampą ir šiandieninėje Europoje užtikrinama geriausią (įmanomą) stabilumo klimatą: 1) Vakarų Europa – nuolat gerėjančių gyvenimo sąlygų, deindustrializacijos, stabilių demokratinių režimų, - „auganti“ zona; 2) Vidurio ir Rytų Europa – demokratijos konsolidavimo, besibaigiančio perėjimo prie funkcionuojančios rinkos ekonomikos – kitaip tariant, „stabilizavimo laikotarpį išgyvenanti“ zona; ir 3) NVS – teisinės valstybės ir efektyvios administracijos nykimas – „smunkanti“ zona. Beje, Barbarai von Ow iš dalies pritarė ir Lenkijos Respublikos Prezidento patarėjas užsienio politikai Stanislawas Ciosekas, savo pranešime minėjęs, jog ES būtų pravartu pasekti NATO pavyzdžiu, santykių su Rytų Europos šalimis institucionalizavimui sukuriant naują - ekvivalentišką NATO „Partnerystės vardan taikos“ (PfP) programai – bendradarbiavimo formą ir tokiu būdu „apeinant“ (bent kurį laiką, kol ES įgyvendins savo vidaus reformas) tam tikrus organizacijos išsipareigojimus, sietinus su visa Rytų Europos šalių naryste ES.

Vygaudas Ušackas savo kalboje daugiausia akcentavo Kaliningrado problemą, Baltijos šalis siekiant narystės ES, būtinybę stiprinti regioninį Baltijos jūros valstybių bendradarbiavimą ir užtikrinti tolygią Baltijos regiono ekonominę plėtrą, nepaliekant nuošaly ir Kaliningrado

srities. Vygaudas Ušackas pabrėžė tam tikrą strateginę šio eksklavo svarbą Europos Sąjungai bei galimybę (žinoma, didžia dalimi priklausančią nuo Rusijos valdžios valios ir sprendimų) ateityje sukurti pastovias, abipusiai naudingas bendradarbiavimo formas su artimiausiais (išsiplėtusiai Europos Sąjungai) Rusijos regionais.

Antrąją konferencijos dieną didelio susidomėjimo ir kontrargumentų sulaukė dr. Joso Verbeeko pranešimas. Buvo teigiama, jog Lietuva iš esmės nėra pasirengusi narystei ES, jog šalies ekonomikai reikalingi esminiai struktūriniai pokyčiai, nes priešingu atveju, ir toliau išlaikant valiutų valdybos modelį, ekonominis nuosmukis bus neišvengiamas. Lietuvos einamosios sąskaitos deficitas, lyginant su kitomis pasaulio valstybėmis, jau dabar vienas didžiausių, „antrojo Telekomo“ Lietuva neturi, nemaža priklausomybė nuo krizę išgyvenančios Rusijos rinkos, žemės ūkio sektorius, lyginant su išsivysčiusių Vakarų valstybių vidurkiu, pernelyg didelis, šalies pramonė auga lėtai ir t. t. O atsižvelgiant į tai, jog Lietuvos Vyriausybė ilgalaikės ekonominės strategijos taip pat neturi, aukštų valstybės pareigūnų pasisakymai apie palaipsniui „gerėjančią ekonominę situaciją“ yra trumparegiški, ir Lietuva dar ilgai nepajėgs atsilaikyti prieš konkurencinį ES spaudimą.

Dėl papildomos informacijos apie konferenciją „Baltijos šalių integracija į Europos Sąjungą: Lietuvos atvejis“ ir joje skaitytų pranešimų prašome kreiptis į Europos integracijos studijų centrą (J. Tumo-Vaižganto 2-216, 2600 Vilnius; tel.: 620 684).

ŽIVILĖ BIELIŪNAITĖ

VILNIAUS UNIVERSITETO IR KALININGRADO VALSTYBINIO UNIVERSITETO BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto dėstytojų ir studentų delegacija 1999 m. balandžio 1-2 dienomis lankėsi Kaliningrado valstybiniame universitete. Svarbiausias vizito tikslas buvo pasirašyti Kaliningrado valstybinio universiteto ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutartį, aptarti konkrečias bendradarbiavimo priemones 1999-2000 m. Be to, kelionė buvo reikšminga pažintine